

Drøftelsesoplæg

Dato: 22-06-2022

Sagsnummer: 88.04.00-P20-3-22

Sagsbehandler: Kristine Neble Toplund

Ansættelsessted: Park –og Naturafdelingen

Til: Klima- og Naturudvalget

Temadrøftelse af Biodiversitetsplan for Rødovre

Teknisk Forvaltning beskriver i dette notat emner til drøftelse i forbindelse med udarbejdelse af den kommende biodiversitetsplan. Notatet har til hensigt at pege på nogle emner, fokusområder og dilemmaer, som udvalgsmedlemmerne kan have en holdning til og som kan være retningsgivende i både rammesætningen, forventningsafstemningen og det videre arbejde med biodiversitetsplanen i Teknisk Forvaltning.

Forvaltningen mener, at en biodiversitetsplan kan tilvejebringe et gavnligt overblik, sikre den helhedsorienterede og langsigtede indsats og fungere som et styringsredskab til at nå konkrete målsætninger til fremme af mere biodiversitet. Med en biodiversitetsplan kan der foretages prioriteringer af indsatserne, herunder sikre de nødvendige resurser til gennemførelse af dem.

For at opnå det bedst mulige resultat, ønskes det, at udvalget drøfter nærværende emner, som forvaltningen foreslår danner ramme for det videre arbejde med biodiversitetsplanen.

Status på biodiversitet, hvad gør vi allerede

Park -og Naturafdelingen, fungerer som myndighed og varetager til daglig forvaltning af samtlige grønne områder i kommunen. Indsatsen for en grønnere by med mere og bedre biodiversitet ligger som en allestedsnærværende opmærksomhed i afdelingen og fokus på biodiversitet og bevarelse af de grønne værdier er meget stor. Det foregår i det daglige konkret ved at medarbejdere varetager de grønne interesser ved at kommunikere værdien af det grønne i tværfaglige projekter, fastholde eksisterende værdier i myndighedsbehandlingen af fredningsbestemmelserne for eksempelvis Vestvolden, vurdere og håndhæve beskyttelse af bevaringsværdige træer i lokalplaner, bekæmper invasive arter der fortrænger andre mere ønskede arter, implementerer grønt i det omfang det er muligt balanceret med andre interesser i anlægsprojekter, ændre drift fra intensiv til ekstensiv, når tid og økonomi tillader det, sikre plantning af mange forskellige og primært hjemmehørende arter generelt, især i "Plant et træ" projektet, afholde årlige naturture på Vestvolden for borgerne med henblik på oplevelse men også formidling om natur og biodiversitet.

Biodiversitet i byen – hvad siger forskningen

I arbejdet med mere og bedre natur og biodiversitet i Rødovre Kommune er det vigtigt først og fremmest, at der tænkes i helheder og den store skala med naturområder, større parker, grønne kiler og forbindelser. For det er de større områder og de økologiske forbindelser, der skaber levestederne for dyre –og insektlivet og derfra kan det spredes ud til mindre arealer i byen.

”Hvis vi gerne vil have, at der kommer mere liv i byen med eger, ræve, bier og sommerfugle, skal der være en sammenhæng til den større natur ”

Carsten Rahbek, biolog og professor i biodiversitet på Københavns Universitet.

En biodiversitetsplan skal derfor først og fremmest hvile på Kommuneplanen og en indsats skal fortsat være med til at bevare og styrke større grønne arealer som parker, grønne forbindelser, økologiske forbindelse mv. og derefter supplere ift. den mindre skala og hvilke indsatser der i øvrigt kan gøres for at sprede biologien ud i byen, ved byudvikling samt drift og anlæg af grønne områder. De mindre områder bliver med andre ord kun indtaget af dyr og insekter, hvis man også har den store skala.

Temaer til drøftelse for en biodiversitetsplan

Proces og indhold

Forvaltningen foreslår, at en proces forud for udarbejdelsen af en biodiversitetsplan omhandler følgende:

- Videns –og erfaringsopsamling fra andre kommuner. Mange Kommuner har allerede udarbejdet biodiversitetsstrategier og planer og disse erfaringer kan give inspiration til ramme og indhold i en biodiversitetsplan.
- Viden –og erfaringsopsamling fra grønne organisationer som lokalafdelingen fra Danmarks Naturfredningsforening, Agenda 21, den almene boligadministrator KAB, m.fl.
- Afholdelse af borgerworkshop, med henblik på at undersøge borgernes viden, holdninger og forventninger til bynatur og biodiversitet i byen, samt kommunens og deres egen rolle i arbejdet for mere bynatur og biodiversitet.

Forvaltningen foreslår, at en biodiversitetsplan først og fremmest som nævnt skal hvile på Kommuneplanen og arbejdet med til stadighed at bevare og styrke de store sammenhænge i den grønne struktur, dernæst opstille konkrete målsætninger og metoder til at opnå mere og bedre biodiversitet i den mindre skala inden for forskellige temaer, herunder oplistet de for nuværende væsentligste til drøftelse.

Kortlægning af eksisterende forhold

Der kan være en idé i at kortlægge antal grønne kvadratmeter og det naturmæssige indhold i dem, med det formål at kunne monitorere udviklingen af de grønne kvadratmeter kvantitativt og kvalitativt. På den måde kan udviklingen følges og resultaterne måles. Det gør eksempelvis Københavns Kommune og de kan efter en årrække konstatere, at der er tilbagegang, til trods for målsætninger om det modsatte, hvilket blot bekræfter dilemmaet om fortætning af byen kontra kvaliteten af byen og de mange interesser der er på spil, hvilket også er aktuelt i Rødovre Kommune. Fordelen ved en kortlægning er muligheden for at se resultaterne af det arbejde der gøres, ulempen er, at det er en tidskrævende aktivitet både at lave og vedligeholde.

Byudvikling og byplanlægning

Den danske planlovgivning rummer aktuelt ikke gode muligheder for at stille krav til mængden og kvaliteten af bynatur og biodiversitet samt beskyttelse af grønne værdier. Tiltag beror derfor på politisk velvilje og vedholdenhed. Der bør derfor være stor opmærksomhed for opprioritering af bynatur i byudviklingen og lokalplanlægningen, fordi træer og grønne arealer kan stå for skud, når infra- og bebyggelsesstrukturen ekspanderer og der skal findes plads og mange interesser skal tilgodeses. Træer, bynatur og biodiversitet er for mange en undefinerbar størrelse, som er svær at værdisætte på lige linje med behov for flere boliger, flere skoler og dagsinstitutioner, idræts – og foreningsliv, infrastruktur mv. hvorfor det kan være nemmere at skære det grønne fra.

Eksempler til drøftelse af værktøjer som kan anvendes i byplanlægningen og udarbejdelse af lokalplaner kan nævnes indarbejdelse af biofaktor, krav om flere grønne kvadratmeter, fastsættelse af maksimal afstand til et grønt område eller krav om genplantning af træer i lokalplaner, således at hvis der gives tilladelse til fældning af et beskyttet træ, skal der plantes et nyt. Gladsaxe Kommune har haft krav om biofaktor i lokalplanlægningen siden 2017, og mange kommuner håndhæver krav om genplantning, såfremt der gives tilladelse til fældning af et beskyttet træ på privat matrikel.

Alt ovenstående skal ske i nøje afvejning af andre interesser i byens udvikling og det fremkalder mange dilemmaer om arealanvendelsen og pres på byens arealer, når befolkningstilvæksten stiger. For hvad er vigtigst? Implicit i denne drøftelse ligger også en stillingstagen til metode, altså hvorvidt målet bedst opnås med krav og sanktioner (i eksempel om krav om genplantning) eller formidling og involvering. Forvaltningen tror på en kombination af begge.

Naturgrundlaget

Sammen med ønsket om mere biodiversitet i byerne er det blevet alment kendt, at en måde at opnå det på, er, at lade græsset gro, både i vejrabatter, parker og grønne områder. Så det er nemt at blive fristet til blot at ophøre med at klippe plæner og fjerne ukrudt for at opnå hurtige resultater og "Vild med Vilje". Men i Rødovre Kommune er jordbundsforholdene langt overvejende meget lerede og næringsrige. Det betyder, at der i vid udstrækning primært kommer en opvækst af relativ få, dominerende planter med en tilhørende meget lille variation i dyre- og svampeliv, hvis man alene ophører med klipning. Eller ukrudt, vil mange mene. Uden den rette drift og tålmodighed ved eksempelvis udpining eller udskiftning af jorden, er det derfor svært at opnå forskellige plantesamfund, der kan bidrage til øget biodiversitet.

Dertil følger der ofte en forventning om et bestemt udtryk og en særlig karakter af de planter der kommer op, eller den "gode og rigtige" biodiversitet om man vil. Nogle plantearter betragtes som ukrudt, selvom de kan være rigtig gode ift. biodiversitet, eksempelvis brændeælde, og vice versa.

Af ovenstående grunde, bør der i forbindelse med tilblivelsen af en biodiversitetsplan følge en principiel drøftelse, der omhandler en stillingstagen til naturgrundlaget og til udtrykket og karakteren af biodiversiteten, der ønskes, som også kan holdes op imod omkostninger forbundet med at opnå det. Med andre ord, om man skal arbejde med naturgrundlaget eller ændre naturgrundlaget. Forvaltningen mener, at det er mest bæredygtigt som udgangspunkt at arbejde med det naturgrundlag der nu engang er, men også etablere mere næringsfattige forhold til andre plantesamfund, hvor det giver mening, eksempelvis ved afgrænsning med naturnær drift på Vestvolden eller ved at udnytte de muligheder der kommer i fremtidige anlægsprojekter, og især Teknisk Forvaltnings arbejde med "De gennemskærende veje", som allerede set med Slotsherrensvej og snart Jyllingevej.

Drift og Anlæg

”Vild med vilje” er derfor ikke nok til at beskrive biodiversitet, for hvad er rigtig vildt og hvad er forkert vildt? Derudover kan der af hensyn til borgernes anvendelse af de grønne områder, arkitektoniske hensyn, kulturhistoriske hensyn, trafikmæssige hensyn eller andre hensyn være et behov for at skabe forskellighed i plejen, så nogle områder har et højt plejeniveau og andre næsten ingen pleje. Det skal en biodiversitetsplan gerne kunne redegøre for, herunder rumme forslag til forskellighed i anlæg og drift, der netop tager afsæt i naturgrundlaget, de stedsspecifikke forhold, arealanvendelse, rekreative værdi, mest værdi for omkostningerne mv. Så biodiversitet handler ikke kun om forskellighed og mangfoldighed af arter, men også om forskellighed i funktion og anvendelse og dermed pleje niveauet af byens grønne kvadratmeter.

Med det naturrundlag der er i Rødovre Kommune, byens tæthed, kampen for kvadratmeterne og de mange interesser, er etablering af biodiversitet ikke en driftsbesparelse, men et grønt tilvalg der kræver penge både i anlæg og drift. En tæt klippet græsflade er nemmere og billigere at vedligeholde end et uklippet blomstrende og velplejet areal med høj biodiversitet. Det handler bl.a. om måden hvorpå græsset klippes og hvornår, og om at fjerne arter ved håndlugning, som man ikke ønsker skal tage over. Omlægning af arealer og ændret drift, kræver også andre maskiner og uddannelse af det gartneriske personale. Hvis omlægning fra intensiv drift til mere ekstensiv drift på udvalgte arealer skal lykkes og skabe værdi, og udbyttet af anlægsomkostningen sikres, skal den rette etableringsdrift også sikres i 3-5 år.

Private arealer

En biodiversitetsplan bør også i væsentlig omfang omhandle målsætninger og indsatser på private arealer, da private arealer udgør ca. 75% af kommunens samlede areal og således udgør de private aktører et kæmpe potentiale til at øge det grønne og biodiversiteten i byen. Kun 60% af danskerne kender ordet biodiversitet, endnu færre ved hvad ordet betyder. I vores nabolande er tallet 90%. En stor del af det arbejde med at få private grundejere, boligforeninger og erhvervsområder til at bidrage til mere biodiversitet i byen omfatter derfor også formidling, kommunikation og samskabelse.

Der ligger især et meget stort potentiale for at skabe mere bynatur og biodiversitet i boligforeningerne, som har større sammenhængende arealer. Den almene boligadministrator KAB har igangsat flere initiativer og draget nyttige erfaringer, som Rødovre Kommune kan lade sig inspirere af. Det omhandler eksempelvis at få formidlet vigtigheden af indsatsen og at boligforeningerne kan bidrage til at gøre en forskel, inddragelse af alle relevante parter, anbefalinger og vejledning fra kyndige fagfolk, opkvalificering og kompetenceudvikling og ikke mindst formidling af den gode historie.

Implicit i denne drøftelse ligger en stillingtagen til metode, altså hvorvidt målet bedst opnås med krav og sanktioner eller formidling og involvering. Forvaltningen tror på formidling og involvering og en høj grad af frivillighed, herunder finde ildsjæle og biodiversitetsambassadører i boligforeninger og grundejerforeningerne.

Kommunikation og Formidling

Den eksisterende nationale biodiversitetskrise, hvor 20% af de danske arter er truet med at forsvinde fra Danmark reddes ikke ved at øge andelen af grønne kvadratmeter og biodiversiteten i byerne. Men en plan for biodiversitet i Rødovre Kommune med målsætninger og beskrivelse af den samlede, helhedsorienterede og langsigtede indsats for mere biodiversitet kan bidrage til en udvikling i den generelt rigtige retning og ved planens udmøntning skabe en vedvarende påmindelse om opgavens vigtighed. At arbejde med biodiversitet i byen, handler derfor i stor grad om kommunikation og formidling ikke mindst til byens yngste borgere, der skal sætte fremtidens dagsorden. Der-

for ligger der også et stort potentiale i at arbejde med formidling og udvikling på skolerne og i udvikling af udearealerne på skolerne.